МАРТ
14
1939 во
№ 36 (939)
ДОНЫС 10 ур

СТАВ СТРАНАЯССА ПРОЛЕТАРИЙЯС, ӦТУВТЧӦЙ!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЭДЗӦНЫ
ВЛКСМ
КОМИ ОБКОМ
ДА СЫКТЫВКАРСА
ГОРКОМ

Ставсоюзса Коммунистическӧй (большевикъяс) партиялӧн XVIII-ӧд съезд

СЪЕЗДЛӦН ДНЕВНИК

Март 11 лун, асъя заседание

Нӧшта заседание заводиттӧдз ёна водз ставӧн местаяс вылын. Большевистскӧй партиялӧн историческӧй съезд вывса делегатъяс пӧвсын чувствуйтсӧ ыджыд подъем, кодӧс кыпӧдӧма Сталин ёрт докладӧн.

Воис удж заводитан час. Президиум пызан сайӧ партияса веськӧдлысьяслӧн петӧм пӧся чолӧмавсӧ делегатъяслӧн. Съезд вуджӧ мӧд вопрос обсуждайтӧмӧ. Председательствуйтысь **Жданов** ёрт сетӧ кыв **Владимирский** ёртлы Центральнӧй ревизионнӧй комиссиялӧн отчетнӧй доклад вылӧ.

Аплодисментъясӧн встретитӧм докладчик вӧчӧ партиялӧн финансовӧй овмӧс состояниелы подробнӧй обзор.

Кольӧм кадколастын ВКП(б) ЦК чорыда следитіс обкомъясын, крайкомъясын да торъя низовӧй парторганизацияясын финансовӧй овмӧс состояние бӧрся.

Финансовӧй овмӧс бурмӧдӧм, партиялысь средствояс рӧскодуйтӧм бӧрся контроль кольӧ и водзӧ партийнӧй организацияяс уджлӧн важнӧй могӧн.

Аслас докладлӧн мӧд юкӧнын Владимирский ёрт пасйӧ партияса шленъясӧс да кандидатъясӧс учитывайтӧм бурмӧм кыдзи ЦК-лӧн самӧй аппаратын, сідзи и нижестоящӧй органъясын. Партийнӧй документъяс прӧверитӧм да вежлалӧм отсалісны партийнӧй документъяс учитывайтан да видзан система упорядочитӧмлы. Центральнӧй ревизионнӧй комиссия систематически проверайтіс партияса шленъяслысь да беспартийнӧй гражданалысь жалӧбаяс да заявлениеяс, кодъяс волісны Центральнӧй Комитетӧ да партия обкомъясӧ, видлалан делӧ сувтӧдӧм.

ЦК аппаратын нуӧдӧм проверка петкӧдліс, мый тайӧ зэв важнӧй делӧысь торйӧдсӧ тані зэв ыджыд внимание.

— ЦК-ӧ ни ӧти заявление, ни ӧти письмӧ оз коль вниманиетӧг да контрольтӧг,—пасйӧ докладчик,—тайын петкӧдлыссӧ йӧз дінӧ чуткӧй да заботливӧй отношение Центральнӧй Комитетсянь да личнӧ Сталин ёртсянь. (**Залын гора аплодисментъяс**).

Докладчик чуксалӧ велӧдчыны большевистскӧя уджалӧмӧ, кыдзи велӧдліс ныр уджавны Ленин ёрт, кыдзи велӧдӧ миянӧс уджавны Сталин ёрт.

Сталин ёртлысь нимсӧ казьтылӧм кыпӧдӧ бурнӧй аплодисментъяс, кодъяс вуджӧны овацияясӧ. Ставӧн сувтӧны, кылӧны горӧдӧмъяс: „**Ура**", „**Мед олас Сталин ёрт!**".

Съезд заводитӧ ИККИ ВКП(б) делегациялысь отчетнӧй доклад кывзӧмӧ. Доклад вылӧ кыв сетсӧ **Мануильский** ёртлы.

Аслас паськыд докладын Мануильский ёрт сетіс джуджыд анализ международнӧй положениелы, рабочӧй движение состояниелы, осветитіс коммунистическӧй интернационаллысь да сійӧ секцияяслысь деятельность да могъяс.

— Партиялӧн XVIII-ӧд съезд вылын Сталин ёртлӧн доклад,—шуӧ докладчик,—сійӧ историческӧй веха, кодi знаменуйтӧ аснас СССР-лысь развитиелӧн выль полосаӧ, классъястӧм социалистическӧй общество стрӧитӧм помалан да социализмсянь коммунизмӧ постепеннӧ вуджан полосаӧ пырӧм. СССР-ын социализмлӧн победа революционизируйтӧ уджалысь йӧз массаясӧс капиталистическӧй странаясын, кытчӧ мировӧй реакциялысь полӧм страна водзын, кодi пӧртӧ олӧмӧ, капиталистическӧй кытшалӧмлӧн став козьнъяслы паныд, ассьыс великӧй могъяс.

Докладчик пасйӧ, мый Сталин ёрт нӧшта XVII-ӧд партийнӧй съезд вылын на гениальнӧя висьталіс водзвыв, мый: „депрессия, кодi лоис 1929—33 воясса кризис бӧрын, лоӧ не обычнӧй депрессияӧн, а аслыс сикас депрессияӧн".

Международнӧй положение характеризуйтӧмӧн, Сталин ёрт тӧдчӧдліс сэки, мый делӧыс явӧ мунӧ выль империалистическӧй войнаӧ.

Сталин ёртлӧн тайӧ прогнозыс дзоньнас да тырвыйӧ подтвердитчис.

Мануильский ёрт уськӧдӧ тӧдвылӧ мӧд империалистическӧй война заводитчӧм йылысь, сійӧ тӧдчӧдӧ, мый фашизмлӧн авантюраяс встречайтӧны мировӧй реакция став вынъяслысь поддержка.

Сідз шусяна демократическӧй странаясса реакционнӧй правительяс зільӧны веськӧдны фашизмлысь агрессия СССР-лы паныд да откупитчыны тайӧ странаясыслӧн колонияяс вылӧ агрессоръяслӧн притязаниеясысь. Сійӧ жӧ кадас английскӧй реакционеръяс абу панйдӧсь СССР киясӧн жугӧдлыны германскӧй империализмлысь пиньясӧ, слабмӧдны Германияӧс, английскӧй империализм сайын Европаын господствующӧй положение сохранитӧмӧн.

Английскӧй реакционеръяс зільӧны и сэтчӧ, медым юклыны Италиякӧд ӧтлаын Франция тшӧт весьтӧ сійӧ влияниелысь сферасӧ Средиземнӧй мореын, ӧттшӧтш Италияӧс Германиякӧд блокысь торйӧдӧмӧн. Дальней Востокын английскӧй реакционеръяс зільӧны Китай юклӧм йылысь, но найӧ оз препятствуйтны и Япониялӧн истощитчӧмлы, медым сэсся выступитны арбитр рольын Дальней Востокын выль „мюнхенскӧй" мир лӧсьӧдӧм могысь.

Английскӧй реакция, медбӧрын, оз кӧсйы лэдзны фашистскӧй режим киссьӧм ни Германияын, ни Италияын, ни Японияын.

„Английскӧй капитализм, —шуліс Сталин ёрт нӧшта 1927 воын,—пыр вӧліс, эм и лоӧ народнӧй революцияяс медся лёк пӧдтысьӧн... Но английскӧй буржуазия оз радейт воюйтны аслас собственнӧй киясӧн. Сійӧ пыр предпочитайтліс йӧз киясӧн война".

Аслас разбойничей планъясӧн английскӧй реакционнӧй буржуазия кодйӧ аслыс гу.

Мюнхенскӧй заговор— сійӧ коварнӧй, но надеятӧм план английскӧй реакционнӧй буржуазиялӧн. Эз мир вайны человечестволы мюнхенскӧй „миротворецъяс", найӧ вайӧны выль мировӧй империалистическӧй война. Мюнхен бӧрын лоис вооружениеяслӧн выль содӧм.

Кольӧм вит во чӧжӧн нӧшта ёнджыка джуджданмис пропасть победившӧй социализм да паразитическӧй, сісьмысь капитализм костын.

СССР мунӧ вывлань, классъястӧм обществолӧн вершинаясӧ, коммунизмӧ. Капиталистическӧй мир исковтӧ увлань, экономическӧй кризисъясӧ, реакцияӧ, войнаясӧ.

Мануильский ёрт вуджӧ аслас докладлӧн мӧд юкӧнӧ—ӧтувъя да народнӧй антифашистскӧй фронт вӧсна коммунистическӧй партиялӧн тышлы обзорӧ.

Мануильский ёртлӧн содержательнӧй, яркӧй доклад неӧтчыд орлӧ съездлӧн бурнӧй аплодисментъясӧн. Съезд вывса делегатъяс петкӧдлӧны ассьыныс братскӧй солидарность капиталистическӧй странаясса коммунистическӧй партияяслӧн, уджалысь йӧз массаяскӧд.

Пӧшти куим во, шуӧ Мануильский ёрт, омӧля вооружитчӧм испанскӧй народ нуӧдӧ неравнӧй тыш став водзынмунысь да прогрессивнӧй человечество делӧ вӧсна. Тайӧ упорнӧй тышыс дыр кад чӧж лоис позяна сы вӧсна, мый Испаниявын вӧлі лӧсьӧдӧма рабочӧй класс действиеяслысь ӧтувъялун, вӧлі дорӧма рабочӧй класслысь крестьянствокӧд топыд союз да странаса народнӧй массаясӧс вӧлі ӧтувтӧма единӧй антифашистскӧй народнӧй фронтӧн. Испанскӧй народ пользуйтчис уджалысь йӧзлӧн международнӧй поддержкаӧн да медводз СССР-са народъяслӧн да став уджалысь йӧз батьлӧн—Сталин ёртлӧн политическӧй поддержкаӧн.

Большевикъяслӧн съезд чолӧмалӧ испанскӧй народӧс, кодi петкӧдлӧ став мирлы героизмлысь образецъяс.

Китайын японскӧй империализмлы паныд война босьтӧ всенароднӧй освободительнӧй войналысь характер.

Мировӧй реакциялы не сувтӧдны пидзӧс вылас Китайса да Испанияса великӧй народъясӧс.

Аслас докладлӧн коймӧд разделын Мануильский ёрт сёрнитӧ Коммунистическӧй Интернационал секцияяслӧн состояние йылысь.

Коммунистическӧй Интернационал артавліс капиталистическӧй странаясын ВКП(б)-лӧн XVII-ӧд съезд кежлӧ 860 сюрс коммунистӧс. Талун сійӧ радъясын 1.200 сюрс морт. Комсомолецъяслӧн лыд, кодъяс примыкайтӧны том революционеръяслӧн КИМ дінӧ, содіс 110 сюрс мортсянь 846 сюрсӧдз. А дзоньнас—тайӧ пӧшти 2 миллион морт лыда армия.

Братскӧй компартияяс водзын сулалысь могъяс йылысь висьталӧмӧн, Мануильский ёрт тӧдчӧдӧ, мый Коммунистическӧй Интернационал пыр мунліс Ленинӧн да Сталинӧн индӧм туй кузя.

Сталин веськӧдлӧм улын большевикъяслӧн Ставсоюзса Коммунистическӧй партия да сӧветскӧй народ чышкыштісны му вылысь фашистскӧй агентураӧс—троцкистско-бухаринскӧй да мукӧд бандитъясӧс.

Сталин ёрт не сӧмын отстоитіс Маркслысь—Энгельслысь—Ленинлысь великӧй учениесӧ вражескӧй элементъяслӧн извращайтӧмысь, но сійӧ развитіс тайӧ учениесӧ водзӧ капитализмлӧн общӧй кризис да СССР-ын социализм победа выль условиеясы лӧсялӧмӧн. Сійӧ вооружитіс тайӧ учениенас пролетариатӧс, сійӧ йиджтіс став странаясса рабочӧйясӧс победаын уверенностьӧн.

Мировӧй буржуазиялӧн ставка вӧлі и лоӧ жугӧдӧма, сы вӧсна, мый став мирса уджалысь йӧзлысь интересъяс видзӧм вылын,—помалӧ докладчик,—сулалӧ став уджалысь человечестволӧн гений—миян рӧднӧй радейтана Сталин.

Мануильский ёртлӧн заключительнӧй кывъясыс вӧйӧны став заллӧн бурнӧй овацияясын. Быдласянь кылӧны горӧдӧмъяс: „**Ура**", „**Мед олас мировӧй коммунизмлӧн великӧй вождь Сталин ёрт!**".

(ТАСС).

Мадридын положение

ПАРИЖ, 12. (ТАСС). Кыдзи юӧртӧ „Пти парижьен", март 11 лунӧ Мадридса центр вӧлі „Оборона кузя комитетъ" фронт вылысь вызовитӧм армейскӧй корпус да республикалы вернӧй войска костын сражение аренаӧн. Контрреволюционнӧй войскаса генералъяслы удайтчис, тыдалӧ, босьтны Алькала улич, кодi эм столицалӧн главнӧй артерия. Действиеӧ вӧлі пыртӧма артиллерия, танкъяс, пулемётъяс да авиация. Зданиеяс, кодъяс находитчисны республикалы вернӧй частьяс киын Касадо войскаӧн весавсисны зажигательнӧй снарядъяс отсӧгӧн. Мадридса муниципальнӧй сӧветлӧн здание сотчӧ.

Сыктывкарса типографияын уджалысь рабочӧйяс ВКП(б) XVIII-ӧд съездлы сиӧм митинг вылын.

Ставсоюзса Коммунистическӧй (большевикъяс) партиялӧн XVIII-ӧд съезд

СЪЕЗДЛӦН ДНЕВНИК

Март 11 лун, рытъя заседание

Ми шуда свидетельяс зэв ыджыд историческӧй тӧдчанлуна событиелӧн. Сійӧ событиеыс — партиялӧн XVIII-ӧд съезд—съезд, коді гижӧ медся яръюгыд да вомнуйтана листбокъясысь ӧтиӧс сӧветскӧй народ историяӧ, став прогрессивнӧй водзынмунысь человечество историяӧ.

Тайӧ великӧй листбокыс заводитчӧ Сталин ёртлӧн аслас джуджта сертиыс изумительнӧй докладӧн. Тайӧ лунъясас став страна находитчӧ мудрӧй сталинскӧй речь впечатление улын.

Съездлӧн рытъя заседание вылын заводитчисны прениеяс сёрнитанторъяслӧн первой пункт кузя. И быд оратор зіліс передайтны сійӧ гордость да радуйтчан волнение чувствоъяслысь кӧть юкӧн, кодъясӧс чужтісны ставным миянын вождьлӧн вунӧдлытӧм кывъясыс. Кыдзи и съезд восьтан лунӧ, делегатъяс пӧсь овацияӧн встретитісны Сталин ёртӧс. Тайӧ бурнӧй аплодисментъясас делегатъяс став партия нимсянь, став сӧветскӧй народ нимсянь передайтӧны ассьыныс радлӧмсӧ, восторгсӧ, радейтӧмсӧ да благодарностьсӧ коммунизмлысь славнӧй победаяс великӧй котыртысьлы.

Председательствуйтысь Жданов ёрт сетӧ первой кыв **Щербаков** ёртлы.

— Сійӧ туйясыс да перспективаясыс,—шуис Щербаков ёрт,—кодъясӧс Сталин ёрт гениальнӧй индіс аслас докладын, сетӧны борд, кыпӧдӧны, воодушевляйтӧны партияӧс да став уджалысь йӧзӧс, чужтӧны энергиялысь, мунны водзӧ, венны став сьӧкыдлунъяс, пасьвартны любӧй преградаяс да миян вождь Сталин ёртӧн индӧм грандиознӧй программа олӧмӧ пӧртӧм вӧсна большевистскӧя тышкасьны кӧсйысьӧмлысь выльгы.

Партийнӧй организацияясса избранникъяслӧн съезд вылын выступлениеяс—прекраснӧй иллюстрацияяс партия Центральнӧй Комитетлӧн политическӧй отчет дінӧ.

Быд делегат, коді выступайтӧ прениеясын, аслас республика, аслас область либӧ край опыт вылын петкӧдлӧ большевикъяслысь вынсӧ да мощсӧ, налысь ӧтувъялунсӧ, налысь Центральнӧй Комитет да Сталин ёрт гӧгӧр крепыд сплоченностьсӧ. Партиялӧн генеральнӧй линия победитіс. Быдлаын быдмӧ народнӧй овмӧс, кыптӧ уджалысь йӧзлӧн благосостояние. Быдлаын быдмӧ да паськалӧ социалистическӧй культура.

Щербаков ёрт сёрнитӧ Москвалӧн да областьлӧн экономика да культура бурнӧя развивайтчӧм йылысь.

Мӧд пятилетка вояс чӧжӧн Москваса промышленностьлӧн основнӧй фондъясыс содісны кыкпӧв. Промышленность валовӧй продукциялӧн объем 5.621 миллион шайтсянь 1932 воын содіс кык да джын пӧв, 1937 воын 14.119 миллион шайтӧдз воӧмӧн.

Москвалӧн промышленность колян во вырабатывайтіс продукция 15.900 миллион шайт дон, 2,8 пӧв унджык 1932 воын дорысь.

Татшӧм жӧ бурнӧй ӧдъясӧн развивайтчис и Московскӧй областьса промышленность. Мӧд пятилетка вояс чӧжӧн областьса крупнӧй промышленностьлӧн валовӧй продукция содіс 2.428 миллион шайтсянь 1932 воын 5.853 миллион шайтӧдз 1937 воын.

Внимательнӧя кывзӧны делегатъяс ораторӧс, кор сійӧ висьталӧ столицалӧн карса хозяйствоын зэв ыджыд гырысь вежсьӧмъяс йылысь.

Столицаса городскӧй хозяйствоӧ 1934 восянь 1938 воӧдз Московскӧй сӧветӧн пуктӧма 3 миллиард саяс шайт. Таво пуктыссьӧ 800 миллион шайт.

Водзӧ Щербаков ёрт сёрнитӧ Москва реконструируйтӧм йылысь. Столицалысь главнӧй улицаяс пӧртӧма паськыд магистральясӧ. Бурмис Москваын транспорт. 1934 вося январь 1 лун кежлӧ вӧлі 400 такси. Ӧні столица имеитӧ 3.890 легковӧй да 1.332 грузовӧй таксомотор.

Сталинскӧй пятилеткаяслӧн грандиознӧй успехъяс йылысь сёрнитӧмӧн, Щербаков ёрт пасйӧ:

А ӧд сӧмын некымын во сайын сӧветскӧй йӧз мӧвпалісны Москва—Волга канал йылысь, метрополитен йылысь. Мечтасӧ пӧртӧма олӧмӧ.

Съезд вывса делегатъяс гора аплодируйтӧны.

Помас Щербаков ёрт пасйис коланлун ӧддзӧдны жилищнӧй строительство. Колӧ энергичнӧйджыка пыртны скоростнӧй строительство методъяс. Та могысь колӧ лӧсьӧдны стройматериалъяс да стройдетальяс вӧчан вынйӧра промышленность.

Миян странаын замечательнӧй величайшӧй победаясысь ӧти,—шуӧ **Юсупов** ёрт (Узбекистан),—эм Сӧветскӧй Востокса национальнӧй республикаясын социализмлӧн тырвыйӧ торжество.

Полуколониальнӧй странаысь Узбекистан пӧрис дзоридзалысь республикаӧ, Узбекистанса народ лоис равноправнӧй народӧн великӧй Сӧветскӧй Союзса братскӧй семьяын.

Народ завоюйтіс ассьыс шудсӧ тышын народлӧн врагъяскӧд, троцкистско-бухаринскӧй да буржуазно-националистическӧй бандакӧд.

Юсупов ёрт вайӧдӧ промышленность, видзму овмӧс быдмӧмлысь, колхозникъяслӧн зажиточность быдмӧмлысь фактъяс. Колян во Узбекистанса колхозъяс получитісны чистӧй денежнӧй доход 2.300 миллион шайт. Республикаын 500 колхоз-миллионер, кодъяс пӧвсын эмӧсь колхозъяс 8 миллион сайас шайт доходӧн, да кӧні колхозникъяслӧн трудодень равняйтчӧ 28 шайтлы.

Вит во чӧжӧн республикаын школьнӧй сеть содіс 14 пӧв. Школаясын велӧдчӧ миллионӧдз зонъяс да нывъяс. Тан зэв ыджыд достижение, уськӧдны кӧ тӧдвылад, мый Узбекистанын революцияӧдз грамотность вӧлі вывті улын. Орчча странаын, капиталистическӧй Афганистанын шумитӧны, мый Кабулын воссьӧ первой 9-летка народлӧн став история чӧжӧн, а Узбекистанын ӧні 100 сюрс врач, педагог, инженер да с. в. Сӧмын ӧти воӧн республикаын выдвинитӧма 25 сюрс талантливӧй йӧзӧс веськӧдлана удж вылӧ. Тайӧ кадръяссӧ воспитайтӧма партияӧн.

Узбекскӧй народ,—шуӧ Юсупов ёрт,—роч народ отсӧг вылӧ мыджсьӧмӧн, зэв ыджыд отсӧг вылӧ, коді сетсӧ правительствоӧн да партиялӧн Центральнӧй Комитетӧн, вермас висьтавны Асыввывса став нартитӧм народъяслы: Те кӧ кӧсъян мездысьны,—**мун краснӧй Москва бӧрся, мун великӧй Сталин бӧрся, мун роч народ бӧрся.**

Кузнецов ёрт (Ленинград) сиис ассьыс речсӧ Ленинградса промышленностьлы.

Олӧм да фактъяс торпыригӧдз жугӧдісны вражескӧй теория сы йылысь, мый Ленинградын помалӧма предприятиеяслысь производственнӧй позянлунъяссӧ, мый пӧ, ленинградскӧй промышленностьлы пӧдсасьӧ став туйясыс.

Большевикъяс вӧляӧн, уджалысь йӧз вӧляӧн Ленинградса промышленность мӧд пятилеткалысь план тыртіс срокысь водз. Карын да областьын вӧчсьӧ промышленнӧй продукция 11 миллиард саяс шайт дон, мый равняйтчӧ важ Российскӧй империяса промышленностьлысь став продукция лэдзӧмлы. Ленинградын мӧд пятилетка вояс чӧжӧн освоитӧма 200 саяс выль производство, мый озырмӧдіс промышленностьсӧ выль техникаӧн.

Ленинградса большевикъяс правильнӧя сочетайтісны политика да хозяйство. Выль партийнӧй кадръяс, кодъяс тӧдӧны производстволысь техника, успешнӧя котыртісны партийнӧй организацияяслысь производство бӧрся контроль да дзирдалана справитчисны мӧд пятилеткаса промышленностьлысь план олӧмӧ пӧртан могӧн.

Трибуна вылын Днепропетровскӧй областьса делегат **Задионченко** ёрт. Сылӧн речыс сиӧма социалистическӧй видзму овмӧслӧн успехъяслы.

1938 воын Днепропетровскӧй областьса 3.727 колхоз ӧтувтӧны став крестьянскӧй дворъяслысь 99,8 прӧчентсӧ да кӧдзӧны кӧдза площадьлысь 99,96 прӧчентсӧ. Омӧль поводдя дырйи колхозъяс чукӧртісны кольӧм во зерновӧйяслысь шӧркодь урожай 11,4 центнерӧн гектар вылысь (4,2 центнер 1932 воын). Государстволы вузалӧма 20 миллион саяс пуд нянь да 2 миллион пуд подсолнух.

Воысь-воӧ содӧны доходъясыс колхозъяслӧн да колхозникъяслӧн. 1938 воын колхозъяслӧн доходъяс составитісны 560 миллион шайт.

Водзӧ Задионченко ёрт сувтӧ колхозъясын веськӧдлӧм вылӧ, сиктын партийнӧй удж ёнмӧдны коланлун вылӧ. Торйӧн сійӧ выдвигайтӧ первичнӧй колхознӧй партийнӧй организацияяслысь лыд паськӧдан да найӧс ёнмӧдан мог.

Бурнӧй аплодисментъясӧн вочавидзӧ съезд ораторлӧн заявление вылӧ сы йылысь, мый XVIII-ӧд съезд кежлӧ партия воис, кыдзи некор, единӧйӧн, Центральнӧй Комитет гӧгӧр, партиялӧн вождь да учитель Сталин ёрт гӧгӧр сплоченнӧйӧн.

Кыв сетсӧ Азербайджанса делегат **Багиров** ёртлы.

Азербайджанскӧй ССР пример вылын сійӧ петкӧдлӧ, кыдзи Россиялысь вӧвлӧм бӧрӧкольӧм окраинаяс талун пӧртӧма социализмлӧн дзоридзалысь очагъясӧ.

Бакуын нефть перйӧм составитіс 21,4 миллион тонн 1937 воын, а 1932 воын—12,2 миллион тонн. Нефть перйӧмлӧн 9,2 тонн вылӧ содӧм 1,5 пӧв вевтыртӧ Румынияын 1937 воын став нефть перйӧмсӧ. 1913 во серти нефть перйӧм содіс 3 пӧв, газ перйӧм—69 пӧв, бензин вӧчӧм—48 пӧв.

Зэв гырысь успехъяс шедӧдіс Азербайджанса видзму овмӧс. 1937 воын хлопок чукӧртӧма 2.080 сюрс центнер (1.123 сюрс центнер 1932 воын). Бӧрья нёль во чӧжӧн трудоденьлӧн дон кыптіс 3,7 пӧв.

Революцияӧдз Азербайджанын эз вӧв ни ӧти вылысшӧй учебнӧй заведение, ни ӧти научно-исследовательскӧй научнӧй учреждение. Ӧні действуйтӧ 80 вуз да техникум да 64 научно-исследовательскӧй учреждение. Лӧсьӧдӧма да быдтӧма ассьыным интеллигенция: 16.539 учитель, 13.200 инженер, 2.459 врач, 1.000 агроном.

Ораторлӧн заключительнӧй кывъяс сы йылысь, мый азербайджанскӧй народ, кыдзи и Сӧветскӧй Союзса став народъяс, тӧдӧ, мый аслас шуда да гажа олӧмӧн сійӧ обязан великӧй Сталинлӧн генийлы, кыпӧдӧны бурнӧй аплодисментъяс.

Водзӧ прениеясын выступайтӧ Ростовскӧй областьса делегат **Двинский** ёрт. Сійӧ висьталӧ сы йылысь, мый Донса колхознӧй казачество—вернӧй сталинскӧй пиян, кодъяс дасьӧс правительство да асланыс вождь Сталин ёрт первой чукӧстӧм серти пуксьыны донскӧй боевӧй вӧв вылӧ, кодӧс вердӧма колхозникъяс киӧн, да керавны врагӧс сэні, кытысь индас сӧветскӧй власть, большевистскӧй партия да Сталин ёрт.

Двинский ёрт конкретнӧй примеръяс вылын петкӧдлӧ областын индустриялысь быдмӧм да видзму овмӧслысь ёнмӧм. Помас сійӧ сувтлӧ ӧткымын проблемаяс вылӧ, кодъяс имеитӧны зэв ыджыд народно-хозяйственнӧй тӧдчанлун. Сійӧ лыддьӧ, мый областьын изшом перйӧм вермас лоны тӧдчымӧн паськӧдӧма. Сэсся колӧ решитны вопрос Волга—Донскӧй канал йылысь. Кад тайӧ вопроссӧ теоретическӧй изысканиеяс юкӧнысь вуджӧдны практическӧй рельсъяс вылӧ.

Бурнӧй аплодисментъясӧн, сувтӧмӧн чолӧмалӧны делегатъяс Сталин ёртӧс, кор оратор висьталӧ сы йылысь, мый Ростовскӧй областьса 57 сюрс большевик сетісны асланыс 48 делегатлы партиялӧн XVIII-ӧд съезд вылӧ ӧти мандат—гӧлӧсуйтны сталинскӧй политика вӧсна, сталинскӧй Центральнӧй Комитет вӧсна, коммунизм вӧсна миян тышлӧн вдохновитель вӧсна—Сталин ёрт вӧсна.

Власов ёрт (Саратов) тӧдчӧдӧ сійӧ ыджыд тӧждысьӧмсӧ, кодӧс партия, правительство да личнӧ Сталин ёрт петкӧдлӧны асывлун засушливӧй районъясса видзму овмӧслӧн нуждаяс йылысь. Саратовскӧй большевикъяс котыртӧны колхозникъяслысь, МТС-ясса да совхозъясса рабочӧйяслысь, видзму овмӧсса специалистъяслысь паськыд массаясӧс сы вылӧ, медым помӧдз венны засухалысь губительнӧй последствиеяссӧ да обеспечитны вылын да устойчивӧй урожайяс получитӧм.

Кулаков ёрт (Красноярск) висьталӧ великӧй творческӧй подъем йылысь, кодӧн шымыртӧма крайса уджалысь йӧзӧс. Заполярьеӧ стрӧитӧма прекраснӧй кар Игарка. Быдмисны выль заводъяс. Красноярскӧй крайса видзму овмӧс оснаститӧма зэв озыр машиннӧй техникаӧн. Лӧсьӧдӧма 102 машинно-тракторнӧй станция, кодъяс обладайтӧны 5 сюрс лыда тракторнӧй паркӧн.

Быдмисны выль замечательнӧй кадръяс. Сӧмын ӧти бӧрья воын выдвинитӧма веськӧдлана партийнӧй, сӧветскӧй да хозяйственнӧй удж вылӧ 2.500 мортӧс.

(Помсӧ видзӧд 3 листб.).

Ставсоюзса Коммунистическӧй (большевикъяс) партиялӧн XVIII-ӧд съезд

СЪЕЗДЛӦН ДНЕВНИК

Март 12 лун, асъя заседание

11 час асылын зал вӧлі тыр. Президиумӧ Сталин, Ворошилов, Каганович, Андреев, Микоян, Жданов, Буденный ёртъяслысь петӧм зал встречайтӧ бурнӧй аплодисментъясӧн. Кылӧны горӧдӧмъяс: **„Ура Сталин ёртлы!", „Мед олас Сталин ёрт!".**

Председательствуйтысь **Жданов** ёрт объявляйтӧ съездлысь заседание восьсьӧмӧн.

Первойӧн получайтӧ кыв **Скворцов** ёрт (Казахстан). Сійӧ висьталӧ зэв гырысь вежсьӧмъяс йылысь, кодъяс лоисны Казахскӧй ССР-ын сталинскӧй пятилеткаяс вояс чӧжӧн.

Казахстан, кодi революцияӧдз вӧлiс бесправнӧй царскӧй колониеӧн, лоис дзоридзалысь индустриально-аграрнӧй республикаӧн. Народнӧй овмӧс общӧй балансын промышленнӧй продукциялӧн удельнӧй вес воӧ 56,8 прӧчентӧдз. Озыр казахскӧй му. Сылӧн недраясыс тырӧмаӧсь ценнӧй ископаемӧйясӧн. Цинк да свинец запасъяс серти Казахскӧй республика босьтӧ первой места союзын. Скворцов ёрт веськӧдӧ съездлысь вниманиесӧ сы вылӧ, мый казахскӧй мулӧн озырлунъясыс, век жӧ, пыр нӧшта используйтсьӧны тырмытӧма.

Гырысьӧсь могъясыс, кодъяс сулалӧны Казахстанса промышленность водзын. Стрӧйтӧма нин Балхашскӧй медеплавильнӧй комбинат, Чикментскӧй свинцовӧй завод да уна мукӧд предприятиеяс. Колӧны кадръяс, колӧ ыджыд удж сы могысь, медым тайӧ предприятиеясыс сетiсны медся уна продукция.

Скворцов ёрт сувтӧ водзӧ видзму овмӧс развивайтӧм вылӧ. Скӧтлӧн юрлыд 1932 восянь содiс кыкпӧв дорысь унджык. Зерновӧйяслӧн кӧдза площадьяс 1933 восянь 1938 воӧдз содiсны 25 прӧчент вылӧ. Урожайность тайӧ жӧ каднас содiс кыкпӧв.

Мудзлытӧг содӧ казахскӧй народлӧн культура. 1933 воын кӧ культурнӧй нуждаяс вылӧ Казахстанын рӧскодуйтсис 78 миллион шайт, то öнi тайӧ рӧскодъясыс содiсны 600 миллион шайтӧдз.

Помас Скворцов ёрт сёрнитӧ Казахстанын связь став мераясӧн развивайтны колантун йылысь. Республикалӧн пространствоясыс—помтӧмӧсь. Связь вывтi важнӧй народнӧй овмӧслы, а Казахстанын 120 район нӧшта оз на имеитны телефоннӧй связь областнӧй центръяскӧд.

Скворцов ёрт речь бӧрын председательствуйтысь Жданов ёрт сетӧ кыв **Андреев** ёртлы. Съезд вывса делегатъяс сувтӧмӧн пӧся чолӧмалiсны Сталин ёртлысь верной соратникӧс—Андрей Андреевич Андреевӧс.

Андреев ёртлысь ыджыд да яркӧй речь вӧлi кывзӧма съездӧн напряженнӧй вниманиеӧн.

Андреев ёрт сёрнитӧ зэв ыджыд организационнӧй удж йылысь, кодӧс вӧчӧма партияӧн бӧрья воясӧ, торйӧн, кадръясӧс гӧтӧвитан юкӧнын. Бӧрья пятилетка чӧжӧн сӧветскӧй странаса вузъяс да техникумъяс лэдзисны 1.225.000 сяяс специалистӧс. Лӧсьӧдӧма 930 вуз да техникум. Сиктын подготовитӧма да переподготовитӧма 1.500.000 трактористӧс да комбайнерӧс. СССР-ын профсоюзъясса шленъяслӧн лыд содiс 4.700.000 морт вылӧ, а комсомолса шленъяслӧн лыд 3 миллион морт вылӧ.

Ыджыд внимание Центральнӧй Комитетсянь вӧлi сетӧма коммунистъясӧс идейно-политическӧя воспитайтӧмлы. „ВКП(б) история краткӧй курс" лэдзӧм сетiс партия киясӧ выль вына ӧружие марксистско-ленинскӧй теорияӧн успешнӧ овладейтӧм вылӧ.

Кадръяс составын качественнӧй вежсьӧмъяс анализируйтӧмӧн, кодъяс лоисны бӧрья вояс чӧжӧн, Андреев ёрт тӧдчӧдӧ, мый руководящӧй партийнӧй да сӧветскӧй работникъяс öнiя кадӧ имеитӧны вылын общеобразовательнӧй уровень. Обкомъясса секретарьяс пӧвсын 28 прӧчент сайӧ—высшӧй образованиеа 30 прӧчент—помавтӧм высшӧй либӧ средней образованиеа йӧз.

Руководящӧй работникъяслӧн состав политическӧй да делӧвӧй отношениеын обанкротитчӧм йӧзысь весалӧм бӧрын, миян партийнӧй домын лоис сӧстӧмджык да свежӧйджык, шуӧ Андреев ёрт. Миян эм партийнӧй кадръяслӧн прекраснӧй фонд. На пӧвсысь ӧткымынъяслӧн абу нӧшта, вермас лоны, тырмымӧн опыт, но тайӧ, абу сомнение лоас.

Водзӧ Андреев ёрт индӧ, мый уна партийнӧй организацияясын вӧлiс односторонность, увлекайтчисны либӧ сӧмын партийнӧй уджӧн, либӧ сӧмын хозяйственнӧйӧн. Эз вӧв кужӧм сочетайтны партийнӧй удж хозяйственнӧй могъяс разрешитӧм вӧсна тышкӧд.

Сэсся Андреев ёрт сувтлӧ партийнӧй уджлӧн тырмытӧмторъяс вылӧ. Вузъяслӧн да техникумъяслӧн партийнӧй веськӧдлӧм виччысьӧ ёна бурджыкӧс. Сиктса организацияясын партийнӧй уджлӧн уровень кольччӧ могъясысь, кодъяс сулалӧны социалистическӧй видзму овмӧс водзын.

Ӧткымын республикаясын да областьясын (Белоруссия, Пермскӧй область, Вологодскӧй область) этша партийнӧй организацияяс сиктын. Сiдз, например, Белорусскӧй ССР-са 9.000 сяяс колхоз вылӧ воӧ сӧмын 44 первичнӧй партийнӧй организация.

Аслас речлӧн заключительнӧй юкӧнын Андреев ёрт сувтӧдiс видзму овмӧслысь вель уна зэв важнӧй вопросъяс. Андреев ёрт сёрнитӧ видзму овмӧсса передовикъяслӧн замечательнӧй удж йылысь, кодъяс тышкасьӧны вылын урожайяс вӧсна да веськӧдӧ съездлысь вниманиесӧ засухакӧд тышкасьӧм йылысь СССР-са Народнӧй Комиссаръяс Сӧвет да партия Центральнӧй Комитет шуӧмлӧн зэв ыджыд тӧдчанлун вылӧ.

Став заллӧн бурнӧй овацияяс вӧлiны вочакывйӧн Андреев ёрт речь вылӧ.

Пономаренко ёрт (Белоруссия) висьталiс съездлы гырысь успехъяс йылысь, кодъясӧс шедӧдӧма Белорусскӧй ССР-ӧн. Корысьлысь да бесправнӧй царскӧй окраинаысь Белоруссия пӧрис социализмлӧн крепыд, несокрушимӧй форпостӧ, дзоридзалысь сӧветскӧй республикаӧ. Мӧд пятилетка чӧжӧн Белоруссияын стрӧйтӧма да освоитӧма 1.700 выль предприятие. Торф перйӧм, кодi ворсӧ важнӧй роль Белорусскӧй ССР-са народнӧй овмӧс общӧй балансын, 14.000 тоннасянь 1913 воын содiс 2,5 миллион тоннӧдз 1938 воын. Белоруссияса став крестьянскӧй овмӧсъяслысь 91 прӧчентсӧ ӧтувтӧма колхозъясӧ. Кыптӧ материальнӧй уровеньыс белорусскӧй крестьянинлӧн. 1932 во серти гырысь скӧтлӧн юрлыд содiс 49 прӧчент вылӧ, порсьяслӧн—104 прӧчент вылӧ, ыжъяслӧн да кӧзаяслӧн—43 прӧчент вылӧ.

Рождаемостьлӧн вылын лыдпасъяс да смертностьлӧн ёна чинӧм—яръюгыд свидетельство белорусскӧй народ благосостояние йылысь. Бӧрья кык пятилетка чӧжӧн БССР-лӧн население содiс 1.200.000 морт вылӧ, мӧдногӧн кӧ 25 прӧчент вылӧ.

Пономаренко ёрт висьталӧ сы йылысь, мый Белоруссияын имеитiс места капиталистическӧй кытшалӧн донъявтӧм, вӧлi тӧдса успокоенность, мый вӧсна враждебнӧй элементъяслы удайтчылiс мыйкӧ мында кад нуӧдны ассьыныс вредительскӧй удж.

Водзӧ Пономаренко ёрт сёрнитӧ сы йылысь, мый республикалӧн граница дiнӧ матыслун торйӧн обязывайтӧ Белоруссияса коммунистъясӧс бдительностьӧ.

Захаров ёрт (ВЛКСМ ЦК) висьталiс съездлы комсомол быдмӧм йылысь, сӧветскӧй томйӧзлӧн прекраснӧй олӧм йылысь, сы йылысь, кыдзи овладевайтӧ миян славнӧй томйӧз тӧдӧмлунъясӧн, культураӧн, олӧм опытӧн.

ВКП(б)-лӧн XVIII-ӧд съезд кежлӧ ленинско-сталинскӧй комсомол арталӧ аслас радъясын 8 миллион мортӧс, на пӧвсысь 2,5 миллион—нывбабаяс. XVII-ӧд да XVIII-ӧд съездъяс костса кадын пионеръяслӧн лыдыс содiс 7 миллионсянь 11 миллионӧдз. Комсомоллӧн успехъясыс ёна тӧдчанаӧсь, но найӧ вӧлiны эськӧ нӧшта тӧдчанаӧсьджык, не подлӧй уджыс кӧ троцкистско - бухаринскӧй шпионъяслӧн да вредительяслӧн, кодъяс сюйсисны комсомолӧн веськӧдлӧмӧ да кодъясӧс помӧдз разоблачитӧма сӧмын на неважӧн.

Захаров ёрт висьталӧ выль йӧзӧс выдвигайтӧм йылысь, сы йылысь, мый комсомоллӧн веськӧдлӧмӧ национальнӧй республикаясын, крайясын да областьясын воисны выль, проверитӧм йӧз, кодъяс беззаветнӧ преданнӧйӧсь партиялӧн ленинско-сталинскӧй Центральнӧй Комитетлы да Сталин ёртлы.

Обкомъясса, крайкомъясса да национальнӧй республикаясын комсомол ЦК-ясса 385 секретарысь—319 мортӧс бӧрйӧма вылысь, первойысь выдвинитӧма руководящӧй постъяс вылӧ.

Седин ёрт (Иваново) сёрнитiс джуджыд мӧвпъяс йылысь, кодъяс эмӧсь Сталин ёрт докладын, теоретическӧй обобщениеяслӧн озырлун да джуджта йылысь.

Седин ёрт сёрнитӧ сы йылысь, мый государство йылысь ленинскӧй учение озырмӧдiс, развитие сӧветскӧй власть существуйтан опыт арталӧмӧн Ленинлысь делӧ великӧй делӧ водзӧ нуӧдысь, сылӧн медбур ученик—Сталин ёрт.

Седин ёрт аслас речӧн сувтлiс сӧветскӧй интеллигенция быдмӧм вылӧ. Ивановскӧй областьын öнiя кадын лыддьысьӧ средней да неполно-средней школаясса 15.000 учитель, на пӧвсысь 4.000 комсомолец да коммунист, 1.115 врач, 7.447 средней медицинскӧй персонал, 1.306 агроном, зоотехник, ветврач. Ивановоса 11 вузын да втузын велӧдчӧны 7.500 морт.

Помас Седин ёрт висьталiс промышленностьлӧн успехъяс йылысь да сы йылысь, кыдзи ивановскӧй большевикъяс тышкасьӧны ассьыныс область потребляйтысьысь проиводящӧйӧ пӧртӧм вӧсна.

Седин ёрт речӧн помасис март 12 лунся асъя заседание.

(ТАСС).

МАРТ 11 ЛУН, РЫТЪЯ ЗАСЕДАНИЕ

(ПОМ).

Март 11 лунся рытъя заседание вылын медбӧръяӧн выступитiс **Квасов** ёрт (Ворошиловградскӧй область). Сійӧ висьталӧ сійӧ зэв ыджыд удж йылысь, кодӧс вӧчис Ворошиловградскӧй партийнӧй организация шпионъяслысь, диверсантъяслысь, вредительяслысь троцкистско - бухаринскӧй да буржуазно-националистическӧй пӧзъясӧс разоблачитӧм да вужнас бертӧм кузя.

Сэсся Квасов ёрт вайӧдӧ интереснӧй фактъяс Донбасса шахтеръяс пӧвсын уна изшом перйысь выль замечательнӧй мастеръяслӧн кадръяс быдмӧм йылысь. Областьса шахтаясын кӧ 1935 воын вӧлi уна 3.329 изшом перйӧм кузя мастер, то öнi найӧ лоины 14.311 морт. „Центральнӧй Ирмино" шахтаса вӧвлӧм забойщик Дюканов ёрт öнi веськӧдлӧ „Ворошиловградуголь" нима зэв ыджыд комбинатӧн. Вӧвлӧм забойщик Молостов ёрт веськӧдлӧ „Боковоантрацит" трестӧн.

Квасов ёрт выступление бӧрын председательствуйтысь Жданов ёрт объявляйтӧ перерыв март 12 лунся 11 час асылӧдз. (ТАСС).

Март 12 лун, рытъя заседание

18 час 10 минутын председательствуйтысь **Андреев** ёрт восьтӧ съездлысь рытъя заседание да сетӧ кыв **Ем. Ярославский** ёртлы.

Оратор заводитӧ ассьыс речсӧ гениальнӧй роч художник Алексей Максимович Горький кывъясӧн.

„Ми выступайтам страналӧн, кодӧс югдӧдӧма Владимир Ильич Ленинлӧн гениййӧн, странаын, кӧнi мудзлытӧг да чудодейственнӧя уджалӧ Иосиф Сталинлӧн кӧрт воля".

Ярославский ёрт страстьӧн сёрнитӧ партияса вождьлӧн многограннӧй да плодотворнӧй удж йылысь. Съезд некымынысь ордӧлӧ бурнӧй аплодисментъясӧн тайӧ речсӧ, — кодӧс сиӧма Сталинлӧн, — большевизм вождьлӧн, теоретиклӧн, историклӧн рольлы. Оратор висьталӧ Сталин ёртлӧн зэв ыджыд удж йылысь партияӧс, став народӧс революционнӧй теорияӧн вооружитӧм кузя, кадръясӧс идеологическӧя воспитайтӧм кузя. Миянлысь кадръяс теоретическӧй бӧрӧкольӧм бырӧдӧмӧ чукӧстӧмӧн, Сталин ёрт личнӧ вӧчис зэв ыджыд удж „ВКП(б) историялысь краткӧй курс" составитӧм кузя.

Оз-ӧмӧй кыпӧд миянлысь ставлысь восхищение,—шуӧ Ярославский ёрт,—Сталин ёртлӧн тайӧ уджыс, код вылӧ сійӧ аддзис кад (а кадыс ковмис, кыдзи тi, тӧданныд, зэв уна!) гигантскӧй государственнӧй удж дырйи, кодӧс пӧртӧ олӧмӧ Сталин ёрт! Но тайӧ трудыс абу дзик ӧтi удж Сталин ёртлӧн историческӧй фронт вылын, наука фронт вылын бӧрья кадколастын. Тырмымӧн уськӧдны тiянлы тӧдвылаыд Сталин, Киров да Жданов ёртъяслысь вель уна индӧдъяс выль

(Помсӧ видзӧд 4 листб.).

СТАВСОЮЗСА КОММУНИСТИЧЕСКОЙ (БОЛЬШЕВИКЪЯС) ПАРТИЯЛӦН XVIII СЪЕЗД

Март 12 лун, рытъя заседание

(ПОМ.)

история учебникъяс составляйтӧм кузя, индӧдъяс СССР история кузя учебник составляйтӧм кузя да мукӧд учебникъяс кузя.

Сталинлы партия обязан вель уна зэв актуальнӧй вопросъяс сувтӧдӧмӧн да разрешитӧмӧн. Историческӧй фронт вылын троцкистскӧй да быдсикас мукӧд антиленинскӧй контрабандакӧд, Покровский „исторической школалӧн“ антиленинскӧй извращениеяскӧд тыш, Сталин ёртлӧн миян историкъяслы конкретнӧй индӧдъяс, налысь ошыбкаяссӧ конкретнӧя критикуйтӧм—ставыс тайӧ кыпӧдіс быдса переворот миян наукаын. Абу сомнение тайӧ переворотыслӧн влияние улын СССР-ын медводдзаысь Наукаяслӧн академия заводитӧ марксистскӧй всемирнӧй история лэдзӧм.

Высшӧй школаса работникъяслӧн приём вылын Сталин ёрт сёрнитис водзынмысь наука йылысь, кодi служитӧ народлы. Научнӧй деятельлӧн образецӧн, кодi йӧткӧ наука водзӧ, сiйӧ шуис Ленинӧс.

— Ми шуам,—заявляйтӧ гора аплодисментъяс улын Ярославский ёрт,—наукаса сэтшӧм деятельлӧн образец, кодi лӧсьӧдӧ выль туйяс, жугӧдлӧ отжившӧй нормаяс, восьтӧ став ӧдзӧсъяс миян странаса том вынъяслы да сетӧ налы позянлун завоюйтны наукалысь вершинаяс, эм миян партиялӧн кормчӧй Сталин ёрт!

Кӧрт сталинскӧй воля йылысь, кодi перестраивайтӧ страналысь став укладсӧ, висьталӧ, ассыс речсӧ Дальней Востокса примеръяслӧн иллюстрируйтӧмӧн, Донской ёрт. Историяын, заявляйтӧ сiйӧ, эз вӧвлы быдса край, кодi равнӧй аслас территория серти быдса дас европейскӧй государстволы, конкретнӧя перестроитӧмлӧн примеръяс, кутшӧмӧсь эмӧсь миян уджлӧн результатъяс. Великӧй строительствоӧн шымыртӧма ӧнi Камчатка, Сахалин, Колыма—нӧшта неважӧн на таежнӧй, непроходимӧй районъяс.

Донской ёрт индӧ, мый Хабаровскӧй край—зэв важнӧй сӧветскӧй рубеж. Оз прӧстӧ сы вылӧ заритчыны японскӧй фашистъяс.

— Миян беспокойнӧй суседъяс бӧръя кадӧ торйӧн петкӧдлӧны кӧсйӧм кыйны чери миян Охотскӧй мореын. Найӧ зiльӧны босьтны та могысь миянлысь сӧветскӧй берегъяс. Кольӧм воын кыдзи тӧдса, тайӧ господа черикыйысьясыс заводитлiсны кыйны чери миян берегъяс дiнын, Хасан ты дорын. Тi тӧданныд, мыйӧн помасис тайӧ заводитчылӧмыс. Сӧветскӧй народ, сылӧн доблестнӧй Краснӧй Армияыс сетiс налы сэтшӧм жар, мый черикыйысьяс эз удитны весиг гартны вугыр лесасӧ..

Съезд дружнӧя да гажаа сералӧ незадачливӧй черикыйысьяс вылын.

— Ковмаскӧ,—водзӧ нуӧдӧ Донской ёрт,—нӧшта ёнджыка паськыд масштабъясын повторитны миян суседъяслы хасанскӧй урок,—сiйӧс лоӧ повторитӧма. Повторитӧма сӧмын сiйӧ разницаӧн, мый миян вынйӧра преподавательяс локтасны велӧдчысьяс дiнӧ гортас да воасны став наглядной пособиеясӧн!

Трибуна вылын **Лаврентий Берия** ёрт, кодӧс пӧся встретитӧма съездӧн. Сiйӧ сёрнитӧ СССР-ын социализмлӧн всемирно-историческӧй победаяс йылысь, сiйӧ нуӧдӧ параллельяс победившӧй социализм страна да капиталистическӧй, фашистскӧй странаяс костын.

— Миян большевистскӧй съезд индӧ да вынсьӧдӧ уджалысь йӧзлысь материальнӧй да культурнӧй уровеньлысь нӧшта ёнджыка кыпӧдӧм выль водзӧ социалистическӧй строительствоӧн великӧй планъяс. Капитал странаясын жӧ буржуазнӧй государствояссаправилӧяслысь став усилиеяссӧ веськӧдӧма разрушительнӧй империалистическӧй бойня разьӧм вылӧ.

Берия ёрт висьталӧ сы йылысь, мый Сӧветскӧй Союзлы паныд веськӧдӧма империалистическӧй заговорлысь ёсьлунсӧ. Татысь—антикоминтерновскӧй блокъяс, миян странаӧ троцкистско-бухаринскӧй шпионъясӧс, вредительясӧс, диверсантъясӧс ысталӧм. Берия ёрт висьталӧ капиталистическӧй кытшалӧм йылысь, страналысь оборона—войналы паныд, фашистскӧй агрессоръяслы паныд медбур гарантия став мераяслӧн ёнмӧдны колан лун йылысь.

— Хасанлысь урокъяс сетӧма не ӧти сӧмын японскӧй грӧмилӧяслы, но и сiдз шусяна антикоминтерновскӧй блокысь став агрессоръяслы.

Пытшкӧсса пӧрадока вопросъяс дiнӧ касайтчӧмӧн, Берия ёрт сёрнитӧ сӧветскӧй да хозяйственнӧй аппаратъясса став работникъяслы веськӧдлӧмлӧн большевистскӧй стильлӧн овладейтны колан лун йылысь. Вӧлi эськӧ ӧшыбочнӧйӧн объясняйтны прорывъяс, кодъяс имейтiсны места народнӧй овмӧс вель уна звеноясын, сӧмын врагъяслӧн подрывнӧй уджӧн. Известнӧй мерайын тайӧ прорывъяссӧ колӧ вештыны миян вель уна работникъяслӧн омӧль, кужтӧм удж щӧт весьтӧ, кодъяс нӧшта тырмытӧма на усвоитiсны большевистскӧй веськӧдлӧмлысь стиль.

Берия ёртлӧн содержательнӧй речыс некымынысь орлiс став заллӧн аплодисментъясӧн.

Съездлӧн Мандатнӧй комиссия удж йылысь доклад вылӧ кыв сетсьӧ **Маленков** ёртлы, кодӧс пӧся встретитӧма съезд вывса делегатъясӧн. Мандатнӧй комиссиялӧн дженьыд, зев содержательнӧй, яръюгыд примеръясӧн да лыдпасъясӧн насыщеннӧй доклад петкӧдлiс партийнӧй съездлысь чужӧмсӧ. Партия XVIII-ӧд съезд вывса делегатъяслӧн состав петкӧдлӧ сӧветскӧй обществоса йӧзлысь, сiйӧ руководящӧй, ведущӧй кадръясысь быдмӧм. Делегатъяслӧн состав петкӧдлӧ великӧй большевистскӧй партиялысь чужӧмсӧ. Съезд чукӧртiс партияса медбур йӧзӧс, сылысь мозгсӧ, сылысь цветсӧ. Статистическӧй даннӧйяс, кодъясӧс йӧзӧдӧма Маленков ёртӧн, красноречивӧйӧсь, тӧдчанаӧсь, тырӧмаӧсь ыджыд да джуджыд смыслӧн.

Съезд единогласнӧ утверждайтӧ мандатнӧй комиссиялысь доклад.

15 минут перерыв бӧрын кыв получайтӧ **Шахурин** ёрт. Сiйӧ характеризуйтiс Горьковскӧй областьлысь быдмысь промышленность. Молотов нима Автозавод 1933 воын сетiс страналы 26 сюрс машина. 1938 воын завод сетiс нин 139.739 автомобиль.

Шахурин ёрт юӧртӧ съездлы, мый Горькийын освоитӧма газогенераторнӧй грузовӧй машинаяс вӧчӧм. Партсъезд восьтан лун кежлӧ автозавод лэдзис 500 газогенераторнӧй машина.

Ыджыд интересӧн делегатъяс кывзӧны **Н. М. Шверник** ёртлысь речь. Шверник ёрт юӧртiс съездлы яръюгыд даннӧйяс уна миллион уджалысь йӧзлӧн олӧмлӧн дугдывтӧг кыптысь материальнӧй да культурнӧй уровень йылысь.

Аслас выступлениелысь ыджыдджык юкӧнсӧ Шверник ёрт сиис массаясӧс коммунистическӧя воспитайтан вопросъяслы. Профсоюзъяс долженӧсь разъясняйтны уджалысь йӧзлы коймӧд пятилеткалысь могъяс, став мераясӧн развивайтны стахановскӧй движение да социалистическӧй ордйысьӧм.

Интереснӧй даннӧйяс, кодъяс характеризируйтӧны Татариялысь ӧнiя овмӧс, вайӧдӧ **Алемасов** ёрт. Бӧръя вит во чӧжӧн республикаын тракторъяслӧн лыд содiс 4 пӧв, комбайнъяслӧн—13,5 пӧв, грузовӧй автомашинаяслӧн 33 пӧв. Быдмӧ республикалӧн овмӧсыс, быдмӧны сылӧн кадръяс. Кольӧм во веськӧдлана сӧмын республиканскӧй да районнӧй партийнӧй, сӧветскӧй да хозяйственнӧй удж вылӧ выдвинитӧма 3.000 мортӧс. Выдвинитӧм ёртъяслӧн джынйыс—татараяс.

Съездлӧн рытъя заседание вылын выступитiсны сiдз жӧ **Протопопов** ёрт (Таджикистан) да **Бадаев** ёрт, кодӧс вӧлi пӧся встретитӧма съездӧн.

КИТАЙЫН ВОЕННӦЙ ДЕЙСТВИЕЯС

ЦЕНТРАЛЬНӦЙ КИТАЙЫН

Хубей провинция центральнӧй юкӧнса фронт вылын китайскӧй войска Чжунсян районын кытшалiсны 1.000 морта японскӧй отряд. Бой дырйи, кодi кыссис некымын час, японецъяс воштiсны 800 гӧгӧр мортӧс, кодъяс пӧвсын батальонъясса кык командир. Японскӧй отрядлӧн колясъясыс бӧрыньтчисны полнӧй беспорядокын.

ЛУНВЫВ КИТАЙЫН

Кантонсянь лунвылын китайскӧй войска атакуйтiсны японскӧй позицияяс Цзэнчэн районын. Цзэнчэнболо шоссе весалӧма японецъясысь. Китайскӧй самолётъяс бомбардируйтiсны Кантон дорысь японскӧй укреплениеяс.

Хайнань дi вылын мунӧны чорыд бойяс. Китайскӧй войска партизанъяскӧд тшӧтш атакуйтiсны японскӧй позицияяс Вэньчан дорысь (Цзючжоу лунвылын). Бойын японецъяс воштiсны 700 мортӧс виӧмъясӧн.

ВОЙВЫВ КИТАЙЫН

Китайскӧй частьясӧн противникысь весалӧма Усянкар (Хэнань провинция, Гуйдесянь 25 километр лунвылын). Бойын японецъяс воштiсны 200 морт саяс. Китайскӧй войска, кодъяс действуйтӧны японецъяс тылын, босьтiсны Наньчун (Хэбей провинциялӧн асыв-лун юкӧн). Тайӧ кар вӧснас бойяс дырйи японецъяс воштiсны виӧмӧн да ранитӧмӧн 1.500 гӧгӧр мортӧс.

Мадридын бойяс

ПАРИЖ, 11. (ТАСС). Гавас агентство юӧртӧ, мый Мадридын бойяс мунӧны водзӧ. Национальнӧй оборона сӧветлӧн войска атакуйтӧны Ретиро парк район (карлӧн асыввыв юкӧн) да Ипподром (карлӧн войвыв окраина).

Листер воис Жианӧ

ПАРИЖ, 11. (ТАСС). Гавас агентство радио пыр юӧртӧ, мый полковник Листер, подполковник Иглесиас, политическӧй комиссар Кастро да дель Гадо воисны талун Жианӧ (Луара департамент, Франция шӧрын). Французскӧй властьяс разрешитiсны овны налы тайӧ пунктас.

Итало-германскӧй интервентъяс укрепляйтӧны Менорка дi вылын

ЛОНДОН, 12. (ТАСС). Кыдзи юӧртӧ „Ренольд Ньюс“ газет, Англияса да Францияса иностраннӧй делӧяс кузя министерствояслы пуктӧма тӧдвылӧ, мый Менорка дi (Балеарскӧй дiяс) оккупируйтӧма итальянскӧй войскаӧн германскӧй да итальянскӧй авиация отсӧгӧн. Такӧд тшӧтш водзӧ нуӧдӧ газет, Италиясь Испанияӧ водзӧ воӧны военнӧй материалъяс. Мӧдӧдсьӧны сiдз жӧ выль военнӧй частьяс. Бӧръя лунъясӧ войскалӧн ыджыд лыд да уна военнӧй материал воис Кадиксӧ, Барселонаӧ да Балеарскӧй дiяс вылӧ. Ыстӧма некымын сё пулеметъ, уна артиллерийскӧй ӧрудие, танкъяс, самолётъяс да боеприпасъяс.

ФРАНЦУЗСКӦЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО ИСПАНСКӦЙ БЕЖЕНЕЦЪЯСӦС ЫСТӦ ГЕНЕРАЛ ФРАНКО ДIНӦ

ПАРИЖ, 12. (ТАСС). „Се суар“ юӧртӧ, мый французскӧй правительство ыстiс местнӧй властьяслы циркуляр, кодын сiйӧ предлагайтӧ мӧдӧдны французскӧй территория вылын находитчысь испанскӧй беженецъясӧс Испанияӧ Эндай пограничнӧй пункт пыр. Газет протестуйтӧ испанскӧй беженецъясӧс генерал Франколы сетӧмлы паныд, индӧмӧн, мый найӧ эмӧсь убежденнӧй республиканецъяс.

5 рейсӧн 1.574 кубометр

Койгорт вӧрпунктса (Сыктыв район) стахановецъяс гырысь производственнӧй пӧдаркиясӧн встретитiсны ВКП(б)-лысь XVIII-ӧд съезд. Образцовӧй удж петкӧдлiсны трактористъяс. На пӧвсын котыртӧма индивидуальнӧй социалистическӧй ордйысьӧм.

Медся бур результатъяс сетiсны трактористъяс Дрыгваль, Аксаниченко, Таневицкий да Чернов ёртъяс. Г. Дрыгваль ёрт 5 рейсӧн кыскис 1.574 кубометр, Аксаниченко 6 рейсӧн—1.470 кубометр, Таневицкий 5 рейсӧн—989 кубометр да А. Чернов ёрт 4 рейсӧн—864 кубометр. Тракторист Бондарев ёрт март 5 лунӧ ӧти рейсӧн кыскис 212 кубометр. Ветлӧдлана гӧрд знамя кутӧ тракторист А. Чернов ёрт.

Ситкарев.

Отв. редактор Г. И. ТОРЛОПОВ.

Адрес редакции: г. Сыктывкар, Дом печати, 1-й этаж, комната № 17, редакция газеты „Коми комсомолец“. Телефон: 5—01

Подписная плата: на 1 год—18 руб., на 6 мес.—9 руб., на 3 мес.—4 руб. 50 коп., на 1 мес.—1 руб. 50 коп.

Уполн. Главлита № 722. Типография Наркомместпрома Коми АССР.